

POSTANOWIENIE

Dnia 22 kwietnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi M. Z.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu

Apelacyjnego w [...] z dnia 25 lipca 2008 r.,

w sprawie z powództwa M. Z.

przeciwko D. Z.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 22 kwietnia 2010 r.,

zażalenia powoda

na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 23 listopada 2009 r.,

odrzuca zażalenie w części dotyczącej orzeczenia

o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu

(pkt 2), a w pozostałym zakresie oddala zażalenie;

przyznaje adwokatowi J. K. – R. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) zł wraz z 22% podatkiem od towarów i usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny odrzucił skargę M. Z. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 25 lipca 2008 r. w sprawie z powództwa M. Z. przeciwko D. Z.j o zapłatę oraz przyznał jego pełnomocnikowi od Skarbu Państwa kwotę 1500 zł tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu, z uwagi na zakończenie postępowania na etapie badania dopuszczalności tego środka. Sąd Apelacyjny uznał, że skarga nie została oparta na żadnej z ustawowych podstaw wznowienia. Nie stanowi podstawy przewidzianej art. 403 § 2 k.p.c. powoływanie się na stan zdrowia skarżącego, który na tym samym poziomie utrzymuje się od dłuższego czasu, zwłaszcza że był on reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika.

Skarżący w zażaleniu domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia, a w przypadku oddalenia zażalenia co do odrzucenia skargi, zmiany orzeczenia o przyznaniu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu według norm przepisanych, ewentualnie uchylenia postanowienia w tej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, a także zasądzenia kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych. Zarzucił, że występujące u niego od kilku lat zaburzenia psychiczne, istniejące już w postępowaniu prawomocnie zakończonym mają zasadniczy wpływ na zdolność rozumienia znaczenia podejmowanych czynności procesowych przez siebie i przeciwniczkę. Do tego wniosku doszedł dopiero w toku prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Ł. sprawy o ustalenie stopnia niepełnosprawności, po zapoznaniu się z opinią sądowo-psychiatryczną z dnia 5 lutego 2009 r. Składane przez niego w toku prawomocnie zakończonej sprawy oświadczenia mogły być dotknięte nieważnością w myśl art. 82 k.c., co nie mogło być konwalidowane oświadczeniami jego pełnomocnika, a wskazane byłoby udzielenie pomocy ze strony kuratora lub opiekuna. Przyznane pełnomocnikowi wynagrodzenie nie odpowiada temu przewidzianemu w § 6 i 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez

Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz.1348, dalej rozp.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Prawo adwokata ustanowionego z urzędu do uzyskania kosztów pomocy prawnej, która nie została opłacona wynika z art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 146, poz. 1188). Pojęcie kosztów pomocy przejmowanej przez Skarb Państwa, określone w § 19 wymienionego rozporządzenia, jako suma kosztów i wydatków należnych adwokatowi, nie pokrywa się z kosztami procesu. Obowiązek Skarbu Państwa powstaje wówczas, gdy nie ma podstaw do obciążenia tymi kosztami przeciwnika strony korzystającej z pomocy prawnej albo gdy egzekucja zasądzonych od niego kosztów była bezskuteczna. Postanowienia sądu przyznającego adwokatowi te koszty nie można zaliczyć do kategorii postanowień sądu drugiej instancji wymienionych w art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c., ponieważ nie jest ono postanowieniem „co do kosztów procesu”. Subsydiarny obowiązek Skarbu Państwa zapłacenia tego wynagrodzenia ma publicznoprawny charakter, wynikający z odpowiedzialności za zapewnienie osobom nieporadnym i ubogim pomocy prawnej w realizacji prawa do sądu. Nie jest natomiast związany z ponoszeniem kosztów procesu, co odnosi się jedynie do stron postępowania (art. 98 § 2 i 3 k.p.c.). Na takie ukształtowanie obowiązku dotyczącego ponoszenia kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu wskazuje stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniach z dnia 14 grudnia 2007 r. III CZ 61/07, niepubl. 17 listopada 2009 r. CZ 53/09, niepubl., 11 grudnia 2009 r. V CZ 59/09, niepubl. oraz uchwała z dnia 25 czerwca 2009 r. III CZP 36/09, OSNC 2010/2/24, które podzielane jest w rozpoznawanej sprawie. Wobec tego zażalenie w omówionym zakresie, jako nieprzewidziane art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c. podlegało odrzuceniu w oparciu o art. 394¹ § 3 w związku z art. 398²¹ i art. 373 k.p.c.

Skarga o wznowienie postępowania zaliczana jest do nadzwyczajnych, szczególnych środków procesowych, zmierzających do ponownego rozpoznania sprawy zakończonej prawomocnym orzeczeniem. Z uwagi na to przyczyny usprawiedliwiające jej zastosowanie muszą mieć charakter wyjątkowy oraz

odpowiednio dużą wagę. Stąd też możliwość ponownego rozpoznania sprawy prawomocnie zakończonej zachodzi tylko wówczas, gdy istnieje jedna z ustawowych podstaw, wymienionych w art. 401 do 403 k.p.c., nie są natomiast objęte zakresem rozpoznania zarzuty pozostające poza zakresem tych podstaw. Skarżący łączył skargę z podstawą przewidzianą art. 403 § 2 k.p.c. Przepis ten stanowił (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2009 r.), że można żądać wznowienia postępowania w razie późniejszego wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Obciążał go zatem obowiązek wykazania okoliczności wskazujących na to, że podstawa ta rzeczywiście zachodzi i dochowany został termin przewidziany art. 407 § 1 k.p.c. W toku poprzednio prowadzonej sprawy wiadome było, że powód od kilku lat cierpi na schorzenie psychiczne. Nie uniemożliwiałoby mu to inicjowania postępowania sądowego i brania w nim udziału, skoro posiadając pełną zdolność do czynności prawnych miał również zdolność sądową (art. 64 § 1 k.c.). Sama choroba psychiczna nie stanowi wystarczającej przesłanki do uznania, że strona cierpiąca na nią nie ma możliwości działania w procesie. Udzielenie jej pomocy przez ustanowienie pełnomocnika z urzędu mogło doprowadzić do ewentualnego korygowania niewłaściwie podejmowanych czynności, czy reagowania na niepokojące symptomy zachowania, przy uwzględnieniu prawa do prostowania i odwoływania oświadczeń pełnomocnika (art. 93 k.p.c.). Powoływany w skardze stan zdrowia powoda nie może być oceniony jako później wykryta okoliczność faktyczna, czy też środek dowodowy, który mógłby mieć wpływ na wynik sprawy. Nie ma racji skarżący, że zapoznanie się z opinią psychiatryczną opracowaną w późniejszym czasie, w innej sprawie powinno być przyczyną zezwalającą na ponowne rozpoznanie zakończonej sprawy. Ewentualny zamiar zmiany poprzednio zajmowanego stanowiska mógłby prowadzić w istocie do innego jej ukształtowania, co nie jest dopuszczalne w drodze skargi o wznowienie postępowania.

Z powyższych względów zażalenie jako pozbawione uzasadnionych podstaw zostało oddalone w oparciu o art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.

Na podstawie art. 394 § 3 w związku z art. 398²¹, art. 391 § 1 k.p.c. i § 19 i § 6 pkt 7 wymienionego rozp. przyznano pełnomocnikowi skarżącego koszty

nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym.